

Asia: Talousvaliokunta torstai 27.03.2025 klo 12.00 / HE 13/2025 vp / Lausuntopyyntö

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle: Hallituksen esitys HE 13/2025 vp eduskunnalle valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Business Finland kiittää mahdollisuudesta kommentoida hallituksen esitystä eduskunnalle valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi.

Lausunnon tiivistelmä:

Esitetty lainsäädäntö johtaa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan edistämisessä elinvoimakeskusten ja Business Finlandin palvelujen päällekkäisyyteen. Kansainvälistyville yrityksille palveluita puolestaan tuottaisivat jatkossa niin elinvoimakeskukset, Business Finland kuin ulkoasianhallinto. Lopputuloksena olisi eritoten aloittavien ja pk-yritysten kannalta epäselvä palvelukokonaisuus, jossa voimavaroja hukattaisiin palveluntuottajien väliseen koordinointiin ja oikean palveluluokun etsintään. Näistä syistä elinvoimakeskusten tehtäväksi tulisi selkeämmin kirjata tukea ensisijaisesti alkavia ja kotimarkkinoilla toimivia yrityksiä, jotka ohjattaisiin Business Finlandin ja ulkoministeriön asiakkaaksi niiden alkaessa määrätietoisesti tavoitella kansainvälistä kasvua.

Varsinainen lausunto:

TEM:n hallinnonalan yrityspalvelujen sisältö ei ole perusteiltaan muuttumassa tehtävien siirtyessä elinvoimakeskusten vastuulle vuoden 2026 alusta lukien. Nykyisten ELY-keskusten yritysrahoituspalvelut jatkavat keskitettynä toimintona ja kussakin tulevassa elinvoimakeskuksessa tarjotaan neuvontaa,

palveluohjausta ja verkostotyötä nykyiseen tapaan. Yritykselle voidaan myöntää yrityksen kehittämisavustusta Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027 ohjelman painopisteiden (TKI, digitalisaatio, kasvu, kilpailukyky ja kansainvälistyminen sekä puhdas siirtymä) mukaisesti.

Valtion toimijoiden lisäksi kunnat tarjoavat yrityspalveluja. Kunnilla ja kaupungeille ei ole lakisääteistä velvoitetta organisoida yrityspalveluita, mutta kuntien omista lähinnä elinvoimaan liittyvistä tavoitteista johtuen monet kunnat tarjoavat alueensa yrityksille neuvonta- ja verkostoitumispalveluja aivan kuten elinvoimakeskukset. Vaikka aluehallinnon uudistuksella pyritään keskittämään voimavaroja ja vähentämään päällekkäisyyttä, nykymuodossa uudistus ei luo riittävän selkeästi määriteltyjä tehtäviä eri julkisten organisaatioiden välille mukaan lukien kunnat ja kaupungit.

Lakiesityksen muotoilu elinvoimakeskusten tehtävistä liittyen kansainvälistymiseen tulee aiheuttamaan sen, että niin elinvoimakeskusten, Business Finlandin kuin kuntien kehittämissyhtiöiden palveluissa tulee olemaan päällekkäisyyttä. Päällekkäisyys johtaa ensisijassa siihen, ettei julkisia varoja käytetä tehokkaasti ja asiakkaat ovat epätietoisia siitä mihin julkiseen toimijaan niiden tulisi olla yhteydessä ensisijaisesti. Ottaen huomioon vielä sen, että Business Finlandin ulkomaanverkosto, joka on jatkossa keskeinen toimija yritysten kansainvälistymisen edistämässä, siirtyy vuoden 2026 alusta kokonaan ulkoasiainhallinnon alaisuuteen, on väistämätöntä, että varsinkin pk-yrittäjät ovat hämillään mihin julkiseen tahoon niiden tulee olla yhteydessä saada apua, neuvontaa ja tukea oman yrityksensä kansainvälistymiseen.

Elinvoimakeskusten tehtäväksi yrityspalveluiden saralla on määritelty yritystoiminnan kestävä kasvu, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta, kansainvälistyminen ja kilpailukyky sekä energiantuotanto. Myös kehittämis- ja innovaatiotoiminnan edistämässä yrittäjät voivat kokea epätietoisuutta mistä heidän tulisi ensisijaisesti hakea apua ja neuvoa. Elinvoimakeskusten tehtäväksi tulisi selkeämmin kirjata, että ne tukevat vain kotimarkkinoilla toimivia yrityksiä ja ohjaavat yrityksen Business Finlandin ja UM:n asiakkaaksi kun niiden kasvu tulee siihen vaiheeseen, että ne aidosti tavoittelevat uusia markkinoita kotimarkkinoiden ulkopuolelta.

Lainsäädännössä on määritelty, että Business Finlandin tehtävä on tukea suomalaisia yrityksiä ja tutkimusorganisaatioita niiden tutkimus- ja kehittämistoiminnassaan. Se, että myös elinvoimakeskukset tekevät tätä samaa tehtävää johtaa osin myös resurssien tehottomaan käyttöön. Julkisen sektorin tehokkuuden näkökulmasta olisi viisainta koota yritysten t&k-toimintaa ja kansainvälistymistä tukeva palvelut mahdollisimman harvalukaiseen organisaatiojoukkoon.

Nyt esitetyt elinvoimakeskuksen ovat tehtäviltään hyvin samanlaiset kuin mitä nykyiset ELY-keskusten elinkeinot-vastuualueet ovat. Jo nykyisellään ELY-keskuksilla, Business Finlandilla ja monilla kuntien kehittämissyhtiöillä on kohteena kansainvälisillä markkinoilla toimivat yritykset. Emme siis jatkossakaan

välty sitä, että palveluissa yrityksille on päällekkäisyyttä. Julkisten yrityspalveluiden päällekkäisyyteen ottaa kantaa myös hiljattain Risto Murron kasvuryhmän raportti toimenpidekohdassa 3.14. Risto Murron työryhmä kehotti mieluummin selkeyttämään työnjakoa T&K-toiminnan tukemisessa.

Timo Metsä-Tokila

Johtaja, rahoituspalvelut

Innovaatorahoituskeskus Business Finland